

Johan Larsson Boström
Utvecklingschef

Fritidspeng till barn i hushåll som omfattas av lag (1994:137) om mottagande av asylsökande

Förslag till beslut

Socialnämnden föreslås besluta

- att genomföra förslaget under förutsättning att det fullt ut finansieras av kommunstyrelsen.
- att begära kompensation för ökade kostnader med 500 tkr av kommunstyrelsens genom tilläggsanslag för åtgärder med anledning av kriget i Ukraina.
- att beslut att bevilja eller avslå ansökan delegeras till socialsekreterare

Sammanfattning

Under försommaren 2022 togs två inriktningar fram i den kommunövergripande samordning som startades i samband med kriget i Ukraina. Utöver det kommunala ansvaret för mottagande avser kommunen att verka för stöd till arbete eller utbildning samt stöd till barns rätt till fritid och lek. Detta ärende avser ett förslag om ersättning för fritidsaktiviteter för barn vars föräldrar har ekonomisk ersättning enligt LMA.

I ärendet framgår bakgrund, juridiska förutsättningar, förslag gällande kriterier för handläggning samt ekonomiska konsekvenser.

Underlag för beslutet

- Socialförvaltningens tjänsteskrivelse 2022-09-29 (denna skrivelse)

Ärendet

Bakgrund

Mottagandet av nyanlända från Ukraina har krävt ett samarbete mellan förvaltningar som berörts. Tidigt våren 2022 startade kommunledningen ISF, intern samordningsfunktion, för att underlätta och följa kommunens arbete med mottagande. I samordningsfunktionen ingår en styrgrupp med kommundirektör

2022-09-30

Diarienummer

SO 2022/0191

och berörda förvaltningschefer. Två arbetsgrupper med representanter från berörda förvaltningar bildades, varav arbetsgrupp Migration samlandes kring mottagandet.

Under försommaren 2022 togs två inriktningar fram för det fortsatta arbetet. Utöver det ansvar kommunen enligt lag har att ta emot och bosätta personer som anvisas kommunen, ska Lunds kommuns förvaltningar verka för att personer som flytt Ukraina och vistas i Lund ges stöd för att ta sig ut i arbete eller studier samt barns rätt till fritid och lek. Utifrån dessa inriktningar har socialförvaltningen sökt medel för ett projekt som ska underlätta målgruppens inträde på arbetsmarknaden eller till studier och även arbetat fram ett förslag om ersättning för fritidsaktiviteter för alla barn vars föräldrar har ekonomisk ersättning enligt LMA. Kultur- och fritidsnämnden har ett generellt ansvar att underlätta fritidsaktiviteter, men saknar förutsättningar att göra riktade individuella insatser vilket krävs i det här fallet.

Förutsättningar för fritidspeng

Personer som omfattas av lag (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl., LMA, exempelvis de som har beviljats uppehållstillstånd enligt massflyktsdirektivet, har vid behov rätt till bistånd i form av exempelvis dagersättning och särskilt bidrag. Migrationsverket ansvarar för att lämna sådant bistånd. Dagersättningen fastställs av regeringen och dess nivå har varit oförändrad sedan 1994.

Kommuner får enligt 2 kap. 1 § kommunallagen, KL, själva ha hand om angelägenheter som har anknytning till kommunens område eller deras medlemmar. Kommuner ska vidare enligt 2 kap. 3 § behandla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat. Beviljat bistånd enligt socialtjänstlagen, SoL, utgör ett sådant sakligt skäl. Nämndens beslut om bistånd enligt SoL ska föregås av en individuell behovsprövning och det har i praxis inte ansetts finnas stöd i SoL för generella ekonomiska bidrag till vissa grupper.

Enligt 4 kap. 1 § SoL, har den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sin livsföring i övrigt. Enligt 1 § andra stycket LMA har den som omfattas av LMA inte rätt till bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL för förmåner av motsvarande karaktär. Eftersom dagersättning enligt LMA ska täcka kostnader för fritidsaktiviteter, och särskilt bidrag anses kunna omfatta kostnader för exempelvis träningsutrustning, finns alltså ingen möjlighet för kommunen att bevilja bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL för ett barns fritidsaktivitet. Av praxis följer dock att

2022-09-30

Diarienummer

SO 2022/0191

Migrationsverket inte beviljar särskilt bidrag utan som regel hänvisar till en billigare eller kostnadsfri fritidsaktivitet för att uppnå en draglig livsföring.

Socialnämnden får enligt 4 kap. 2 § SoL ge bistånd utöver vad som följer av 4 kap. 1 § SoL om det finns skäl för det. Sådant bistånd är frivilligt för kommunen och kan inte överklagas av den enskilde. Även detta bistånd kräver en ansökan från den enskilde som utreds och bedöms individuellt.

En socialnämnd kan inte fritt välja mellan att behandla en ansökan enligt 4 kap. 1 § eller 4 kap. 2 § SoL. Ur rättssäkerhetssynpunkt är det viktigt att socialnämnden, när den får en ansökan om ekonomiskt bistånd, först prövar denna enligt 4 kap. 1 § SoL. Det ger den enskilde möjligheten att överklaga ett eventuellt avslagsbeslut. Om ansökan om bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL avslås, prövas därefter om det finns förutsättningar att bevilja bistånd med stöd av 4 kap. 2 § SoL.

Eftersom bistånd enligt 4 kap. 2 § SoL är ett frivilligt åtagande för socialnämnden och även får sägas påverka verksamhetens omfattning och inriktning, krävs det att socialnämnden ställer sig bakom ett införande. Socialnämnden behöver också fatta beslut om hur åtagandet ska finansieras.

Förslag på praktiskt tillvägagångssätt och förutsättningar för beviljande av bistånd

Nedan redogörs för förvaltningens förslag på hur bistånd till barns fritid enligt 4 kap. 2 § SoL kan utformas.

Målgruppen som kan beviljas bistånd är barn vars föräldrar är berättigade till bistånd enligt LMA och som är bosatta i kommunen. Det är den enskilde själv som behöver visa att förutsättningarna för bistånd är uppfyllda då kommunen inte själv kan inhämta uppgifter från Migrationsverket.

Bistånd beviljas för medlemsavgift i förening, terminsavgift/träningsavgift och utrustning upp till 2000 kr per barn. Biståndet beviljas endast under innevarande år (år 2022) och endast för tiden som uppehållstillstånd enligt massflyktdirektivet gäller, 4 mars 2023. Det är troligt att det främst kommer vara idrottsaktiviteter som efterfrågas men bistånd kan beviljas också för andra fritidsaktiviteter såsom körsång.

Bistånd beviljas inte för deltagande i tävlingar eller andra kostnader relaterade till sådana.

Bistånd beviljas mot uppvisande av kostnadsförslag. Utbetalning kan ske direkt till förening eller till den sökande. Vid det sistnämnda ska kvitto uppvisas i efterhand.

2022-09-30

Diarienummer

SO 2022/0191

Biståndet beviljas endast under innevarande år och endast för tiden som uppehållstillstånd enligt massflyktdirektivet gäller, 4 mars 2023. Om detta skulle förlängas kommer förvaltningen att återkomma till nämnden med rapport och för eventuellt nytt ställningstagande.

Som nämnts ovan är det ur rättssäkerhetssynpunkt viktigt att den enskilde först får rätten till bistånd prövad enligt 4 kap. 1 § SoL och först därefter, när överklagbart avslagsbeslut fattats, eventuellt beviljas bistånd 4 kap. 2 § SoL. Ansökan kan exempelvis omfatta annat än vad föreliggande förslag omfattar. Att det redan står klart att den aktuella målgruppen inte kan beviljas bistånd för fritidsaktiviteter enligt 4 kap. 1 § SoL förändrar inte dessa förutsättningar för handläggningen.

För att uppnå effektivitet i nämndens handläggning föreslås beslut att bifalla eller avslå ansökningar enligt förslaget delegeras till socialsekreterare.

Ekonomiska konsekvenser

Kostnaden för förslaget påverkas av antalet inkomna ansökningar samt behovet av att handläggning utförs av särskild avsatt resurs. Förutsättningarna för att genomföra uppdraget kräver att det fullt ut finansieras genom kommunstyrelsens tilläggsanslag för åtgärder med anledning av kriget i Ukraina. Socialförvaltningen bedömer att kostnaden motsvarar 500 000 kronor.

Beredning

Ärendet har tagits fram av förvaltningens utvecklingschef, förvaltningsjurist, economichef, enhetschef samt berörd verksamhetschef.

Barnets bästa

I barnkonventionen stadgas i artikel 31 att alla barn har rätt till vila, fritid, lek och rekreation, samt rätt att delta i det kulturella och konstnärliga livet. Genom förslaget skulle barn i hushåll med ersättning från migrationsverket kunna delta i strukturerade fritidsaktiviteter på motsvarande villkor med andra ekonomiskt utsatta barnfamiljer i Lund. Förslaget utgår från barns bästa. Forskning visar att strukturerad fritid har positiva effekter på barns fysiska och psykiska hälsa. Det ökar även barns skoltrivsel och förbättrar deras betyg och höjer intresset för att studera vidare. Med strukturerad fritid menas aktiviteter som är organiserade, ledarledda och regelbundna. Regeringens ungdomspolitiska mål är att alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen. Regeringen betonar att

2022-09-30

Diarienummer

SO 2022/0191

deltagande i olika fritidsaktiviteter ger unga möjlighet att lära sig nya saker och lära känna nya människor.

Föredragning

Detta ärende avser ett förslag om stöd till fritidsaktiviteter för barn vars föräldrar har ekonomisk ersättning enligt LMA. Genom förslaget skulle barn i hushåll med ersättning från migrationsverket kunna delta i strukturerade fritidsaktiviteter på motsvarande villkor med andra ekonomiskt utsatta barnfamiljer i Lund.

Annika Pettersson
socialdirektör

Karin Säfström
verksamhetschef

Beslutet skickas till

För verkställighet eller motsvarande åtgärd:
Kommunstyrelsen

För kännedom:
Kultur- och fritidsnämnden